

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling
- Europa investerar i landsbygdsområden

Årsrapport 2007

**Landsbygdsutvecklingsprogram
för landskapet Åland för perioden
2007-2013**

**CCI 2007FI06RPO002
C(2008) 719**

Årsrapporten godkänd vid övervakningskommitténs möte 4 juni 2008

Godkänd av förvaltningsmyndigheten 17.6.2008

1. INLEDNING	3
2. ÄNDRINGAR AV DE ALLMÄNNA VILLKOREN	5
3. UTVECKLINGEN AV PROGRAMMET	7
3.1 Axel 1	7
3.1.1 Ansökningsförfarandet	7
3.1.2 Måluppfyllelse.....	7
3.2 Axel 2	7
3.2.1 Ansökningsförfarandet	7
3.2.2 Anslutningsgrad	8
3.2.3 Måluppfyllelse.....	9
3.2.4 Utbildning.....	10
3.3 Axel 3	10
3.3.1 Ansökningsförfarandet	10
3.3.2 Måluppfyllelse.....	10
3.4 Axel 4	11
3.4.1 Ansökningsförfarandet	11
3.4.2 Måluppfyllelse.....	11
4. DET FINANSIELLA GENOMFÖRANDET AV PROGRAMMET	11
5. FÖRVALTNING OCH ÖVERVAKNING	13
5.1 Förvaltning	13
5.1.1 Nationella bestämmelser	13
5.1.2 Stödhanteringssystem.....	14
5.2 Övervakning.....	15
5.2.1 Löpande övervakning.....	15
5.2.2 Övervakningskommittén	15
5.3 Sammanfattning av större problem.....	17
5.4 Användning av tekniskt stöd	17
5.5 Åtgärder vidtagna för att se till att programmet ges offentlighet.....	19
6. SAMMANFATTNING AV PÅGÅENDE UTVÄRDERING	20
7. ÖVERENSSTÄMMELSE MED GEMENSKAPSPOLITIK	20
8. LANDSBYGDSNÄTVERK	21

Bilagor: Bilaga 1 Tabell måluppfyllelse
Bilaga 2a-b Indikatorstabeller

1. INLEDNING

Ålands landskapsregering har i enlighet med gemenskapens strategiska riktlinjer för landsbygdsutvecklingen, den nationella strategiska referensramen och Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) utarbetat ett **Landsbygdsutvecklingsprogram för landskapet Åland för perioden 2007-2013**.

Landsbygdsutvecklingsprogrammet godkändes av EU:s landsbygdskommitté den 19 december 2007 och officiellt av Europeiska Gemenskapernas Kommission den 15 februari 2008 K(2008) 719.

Den totala finansieringsramen i programmet är beräknad till 84,455 MEURO för hela programperioden 2007-2013. Europeiska jordbruksfondens andel uppgår till 17,479 MEURO och andelen från Ålands landskapsregering uppgår till 39,464 MEURO. Den privata finansieringens andel beräknas uppgå till 27,512 MEURO.

Ålands landskapsregering har i programmet satt som övergripande målsättning att landsbygden och skärgården skall bibehålla sin dragningskraft som bosättnings- och företagsort trots strukturförändringar och omställningar inom det traditionella lantbruket samtidigt som landskapsbilden skall bibehålla de traditionella drag som den mångåriga hävden skapat. Landskapsregeringen anser att lantbruksproduktionen i kombination med livsmedelsförädlingen också i fortsättningen kommer att vara en basnäring på landsbygden i kombination med utvecklande av diversifierat landsbygdsföretagande varför målsättningen är att lantbruksproduktionen skall utveckla en hög konkurrenskraft i enlighet med de givna förutsättningarna baserad på hög effektivitet, hög produktivitet, hög kvalitet och hållbart utnyttjande av naturtillgångar.

För att uppnå detta avser landskapsregeringen genomföra åtgärder från alla de fyra axlar som beskrivs i Rådets förordning om stöd för landsbygdsutveckling. Utgående från analysen kan konstateras att det finns ett tydligt behov av att utveckla företagande och konkurrenskraften i allmänhet på landsbygden, att bevara och förbättra de miljömässiga betingelserna samt stärka landsbygdens utvecklingsmöjligheter och attraktionsvärde i ett brett perspektiv.

Landsbygdsutvecklingsprogrammet omfattar följande fyra axlar och åtgärdsområden inklusive tekniskt stöd:

Axel 1 omfattar följande åtgärder:

- **Yrkesutbildning och information** bl.a. spridning av vetenskaplig kunskap och innovativa metoder, som riktar sig till personer verksamma inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbruksektorerna som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 20 rubrik a underrubrik i, artikel 21
- **Startstöd för unga jordbrukare** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 20 rubrik a och underrubrik ii och artikel 22
- **Modernisering av jordbruksföretag** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 20 rubrik b och underrubrik i och artikel 26

- **Högre värde i jord- och skogsbruksprodukter** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 20 rubrik b och underrubrik iii och artikel 28
- **Samarbete om utveckling av nya produkter, processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn samt inom skogsbrukssektorn** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 20 rubrik b och underrubrik iv och artikel 29

Axel 2 omfattar följande åtgärder:

- **stöd för jordbrukare** i områden som inte är bergsområden men där det finns andra svårigheter (**kompensationsbidrag**) som avses i Rådets förordning (EG) 1698/2005, artikel 36 a) (ii), 93 (1) och 94 (3) och i Rådets förordning (EG) Nr. 1257/1999, artikel 13 a)
- **stöd för miljövänligt jordbruk (miljöstöd)** som avses i Rådets förordning (EG) 1698/2005, artikel 36 a iv och artikel 39
- **stöd för icke produktiva investeringar** som avses i Rådets förordning (EG) 1698/2005, artikel 36 a vi och artikel 41

Axel 3 omfattar följande åtgärder:

- **Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 a) i)
- **Etablering och utveckling av mikroföretag** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 a) ii)
- **Främjande av turismverksamhet** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 a) iii) och 55
- **Grundläggande tjänster för ekonomin och befolkningen på landsbygden** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 b) i)
- **Förnyelse och utveckling av byarna** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 b) ii)
- **Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 b) iii)
- **Utbildning och information** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 c)
- **Kompetensutveckling och information för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 52 d)

Axel 4 omfattar följande åtgärder:

- **Lokala utvecklingsstrategier** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 64

- **Interregionalt och transnationellt samarbete** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 63 b
- **Driva den lokala aktionsgruppen** som avses i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 63 c och 59 a-d

Tekniskt stöd omfattar bl.a följande

- utvärderingar, administration, datasystem, informationsinsatser och kontroller.

Samtliga åtgärder tillämpas i hela landskapet Åland.

2. ÄNDRINGAR AV DE ALLMÄNNA VILLKOREN

De ekonomiska resurserna mätt i BNP per capita inom Åland har jämnats ut de senare åren. Det oaktat är skillnaderna mellan landsbygden och Mariehamn fortfarande betydande. De svagare värdena för totalproduktionen inom programregionen beror på att arbetsplatserna huvudsakligen är lokaliserade i Mariehamn. Det är endast inom primärnäringarna och byggnadsverksamheten som merparten av arbetsplatserna finns på landsbygden.

Den ekonomiska BNP-tillväxten under 2007 är för Ålands del enligt preliminära data förhållandevis hög; 5,5 procentenheter. Den höga tillväxten beror på att de åländska börsbolagen och tjänstesektorn gått bra, men kommer sig också av att föregående års tillväxt var så pass låg. Den åländska ekonomins litenhet, och därmed känslighet för enskilda företags agerande, gör att tillväxtnivåerna kan skilja sig radikalt från år till år, utan att de direkt avspeglar förändringar i nivån på ekonomisk aktivitet på Åland. Tillväxtens medeltal under 2005-2007 var 2,7 % och ger en mer rättvis bild av hur den åländska ekonomin utvecklas.

De åländska bankerna och försäkringsbolagen har expanderat betydligt snabbare än näringslivet i stort under de senaste åren. Tjänsteföretag riktade till personer och företag är den ojämförligt mest expansiva branschen inom det åländska näringslivet. Omsättningens volym har fördubblats under 2000-talet och tillväxten har fortsatt ligga kring 15-20 % under de senaste åren.

Näringslivets andel av bruttonationalprodukten 2004 var 78 %. Största andelen hade transport, post och tele som stod för hela 33 % av totala BNP. Sjöfartsnäringen är inom denna sektor av stor betydelse. Finansiell samt fastighets- och teknisk uppdragsverksamhet har den näst största andelen (20 %) av totala BNP. Jord- och skogsbruk samt fiskets andel uppgick till 2,6 %.

Jordbruket är för närvarande i en god konjunkturuppgång. Ökad efterfrågan på livsmedel, utvecklande av nya marknader och stigande energipriser har gjort att efterfrågan på råvaror från jordbruket är generellt hög. Detta har lett till att marknadspriserna är stigande vilket dock motvägs av stigande priser på insatsmedel som diesel och konstgödning. Livsmedelsindustrin som på Åland är viktig inom den åländska tillverkningsindustrin (står för ca 50 % av hela tillverkningsindustrins omsättning) upplevde en stark omsättningstillväxt men som förväntas avta något under 2008. Inom branschen finns ändå en optimistisk syn och man förväntar sig en förbättring för framtiden.

Inom jordbruket på Åland är sockerbetsodlingen på väg att falla bort till följd av den omfattande reformen av marknadsordningen för socker. Under 2007 kvarstod endast ett fåtal åländska odlare. Omstruktureringen av sockerbetsodlingen har underlättats av de kraftigt förhöjda spannmålspriserna och spannmål har fungerat som ersättande gröda för många odlare. Jordbrukspolitiskt har de utdragna förhandlingarna mellan Finland och EU-kommissionen gällande förnyande av stödprogram i enlighet med artikel 141 i anslutningsfördraget oroat många producenter.

Befolkningsrörelsen visar att Åland varje år sedan 1971 haft en befolkningstillväxt. Vid årsskiftet 2007 uppgick invånarantalet till 27 153 personer, vilket är 230 personer större än föregående år. Det innebär en ökning på 0,9 %, vilket är en större tillväxt än 2006, då den var 0,6 %. Ökningstakten var också större än i Finland och Sverige. I Mariehamn och på landsbygden ökade folkmängden medan den minskade i skärgården. Av invånarna bodde drygt 40 % i Mariehamn, 51 % i landsbygdskommunerna och knappt 9 % i någon av de sex skärgårdskommunerna (ÅSUB: Befolkning 2008:2).

Flyttningsrörelsen visar preliminärt att flyttningsnettot i förhållande till Finland under 2007 blev 0. Om dessa blir de slutliga siffrorna är det första gången sedan 1956 som flyttningen mellan Åland och Finland inte har gett Åland ett överskott. Flyttningen i förhållande till Sverige och övriga Norden gav under 2007 ett plus i förhållande till ett minus under 2006. Förändringen beror på både ökad inflyttning och minskad utflyttning. Flyttningen i förhållande till utomnordiska länder kännetecknas fortfarande av stor inflyttning, 132 personer, och liten utflyttning, 27 personer.

Åland kännetecknas av att den sysselsatta arbetskraften är hög. Enligt slutliga siffror uppgick antalet sysselsatta till 13 485 personer den 31.12.2005. Sysselsättningsgraden uppgick 76,2 % (kvinnor 76,7 % och män 75,7 %).

Näringslivet har under de senaste 20 åren haft en positiv utveckling avseende sysselsättning. De främsta arbetsgivarna finns inom sektorerna samhällstjänster och transport inklusive sjöfarten. De i Mariehamn registrerade rederierna inom passagerartrafiken höjer antalet arbetsplatser inom samfärdseln, men endast en femtedel av sjömännen är bosatta på Åland. Branscher som finans, fastighet, IT och försäkring har sedan år 1960 haft en stark tillväxt. Industrin är i jämförelse med andra regioner småskalig. Jord- och skogsbruk, samt fiske (primärnäringarna) har haft en markant nedgång.

Arbetslösheten har, med undantag från lågkonjunkturen i början av 1990-talet varit låg. Enligt de senaste uppgifterna från 2007 är arbetslösheten för hela Åland 2,1 % och på landsbygden 1,7 %.

Några större förändringar har alltså inte skett i förhållande till de socioekonomiska data som är presenterade i programmet och den swot-analys som utgör grunden för de valda programprioriteringarna. Inte heller har ändringar i gemenskapens politik eller den nationella politiken skett som skulle föranleda behov av ändringar i det godkända programmet. Lagstiftningsåtgärder som skulle föranleda behov av justeringar av programinnehåll i förhållande till övriga finansieringsinstrument eller EU-finansierade program på Åland är inte aktuella.

3. UTVECKLINGEN AV PROGRAMMET

Under 2007 har programmet implementerats enbart till vissa delar enär programmet slutligt godkändes sent i december och formellt först i februari 2008. Startdatum för kostnader som kan godkännas med delfinansiering från jordbruksfonden började dock från 1.1.2007. Därutöver medger kommissionens regler om övergångsbestämmelser att åtaganden som ingåtts under föregående programperiod ännu kan verkställas (utbetalas) inom det nya programmet. Detta gäller främst jordbrukets kompensationsbidrag, miljöstöd och startstöd till unga odlare.

3.1 Axel 1

3.1.1 Ansökningsförfarandet

Under år 2007 ansökte en ung lantbrukare om startstöd. Eftersom programförhandlingar pågick ännu i slutet av år 2007 beviljades inte nya startstöd. Utbetalningar verkställdes endast för tidigare åtaganden vilka beviljats i enlighet med Rådets förordning 1257/1999 under åren 2000-2006.

Under 2007 beviljades ett investeringsstöd för byggande av en ladugård för modernisering av jordbruksföretag (åtgärd 121).

Under 2008 kommer en löpande ansökningsperiod att tillämpas inom denna axel.

3.1.2 Måluppfyllelse

Målen för 2007 var att 70 st. jordbrukare skulle erhålla investeringsstöd för modernisering av sitt företag (åtgärd 121) och att 8 st. jordbruksföretag skulle erhålla startstöd (åtgärd 112). Vidare var målsättningen att 60 jordbrukare skulle delta i någon utbildning (åtgärd 111) och att 5 st. företag skulle erhålla investeringsbidrag för högre värde i jord- och skogsbruksprodukter (åtgärd 123) samt att 3 st. företag skulle erhålla stöd för samarbete om utveckling av nya produkter processer och tekniker inom jordbruks- och livsmedelssektorn (åtgärd 124).

Eftersom programmet godkändes först i slutet av året kunde endast ett projekt inom åtgärd 121, investeringsstöd till jordbruket, godkännas inom ramen för programmet. Programmets inverkan på måluppfyllelsen är således liten.

3.2 Axel 2

3.2.1 Ansökningsförfarandet

Jordbrukets miljöstöd och kompensationsbidrag skall sökas på fastställda blanketter. Blanketterna för år 2007 fastställdes av landskapregeringen den 7 mars. Sista ansökningsdagen var den 30 april. Ändringar i såningsarealen kunde göras fram till och med den 15 juni.

Ansökningsblanketter för miljöstödet basstöd och kompensationsbidrag (blankett Å1, Å1a, Å1b, Å1c, Å2a), de preliminära stödvillkoren och ifyllningsanvisningar skickades ut per post till samtliga lantbrukare som år 2006 omfattades av ett gällande avtal om miljöstödet basstöd eller kompensationsbidrag. Ansökans basskiftesblankett (Å2a) och blanketten med

basuppgifter om gårdsbruksenheten (Å1a) var förhandsifyllda. Blanketterna fanns även att hämta hos landskapsregeringen, landskapsregeringens hemsida (www.regeringen.ax) och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter.

Ansökningsblanketter (blankett Å20- Å26) för ansökan om utbetalning av miljöstödet specialstöd för avtal som ingåtts under åren 2003, 2004, 2005 eller 2006 skickades ut per post till alla lantbrukare som hade ett gällande avtal per den 1.5.2007. Uppgifterna om avtalet var förhandsifyllda. Ansökningsblanketter (Å10- Å17) för ingående av nya avtal om miljöstödet specialstöd inklusive preliminära stöd villkor kunde hämtas från landskapsregeringen, landskapsregeringens hemsida och kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter.

Eftersom landskapsregeringens landsbygdsutvecklingsprogram för den nya programperioden inte var godkänt av kommissionen vid ansökningstidpunkten fyllde lantbrukarna i sina ansökningar utgående från preliminära stöd villkor som baserade sig på landskapsregeringens programförslag. På ansökningsblanketterna och i ansökningsanvisningarna upplystes lantbrukarna om att de pågående förhandlingarna med kommissionen kan föranleda förändringar i stöd villkoren. Vissa ändringar gjordes också sedermera under hösten och de slutliga stöd villkoren fastställdes först i början av år 2008. Ändringarna berörde villkoren för basstödet frivilliga åtgärder och villkoren för miljöstödet specialstöd. De lantbrukare som berördes av de ändrade stöd villkoren ombads på en särskild blankett bekräfta att de accepterar de slutliga stöd villkoren. Detta skedde dock först i februari 2008.

3.2.2 Anslutningsgrad

Antal lantbrukare

Kompensationsbidrag (212) beviljades totalt till 532 lantbrukare.

Den nya programperiodens miljöstöd (214) beviljades till 271 lantbrukare. Samtliga lantbrukare finns inom en region som enligt Rådets förordning (EG) nr 1257/1999, artikel 20 är ett mindre gynnat område. På basen av avtal som ingåtts under programperioden 2000-2006 beviljades miljöstöd till 225 lantbrukare. Således beviljades miljöstöd till totalt 496 lantbrukare. Av dem erhöll 94 lantbrukare stöd för ekologisk produktion.

Stödet för icke produktiva investeringar (216) genomfördes inte år 2007.

Areal

Arealmässigt omfattade kompensationsbidraget 15.442 hektar. Av denna areal var 1.386 hektar naturbeten.

Den nya programperiodens miljöstöd omfattade 5.851 hektar åkermark (total areal och fysisk areal). Den fysiska arealen som omfattades av avtal från programperioden 2000-2006 var 9.357 hektar och den totala arealen 10.370 hektar. Den totala arealen som omfattades av miljöstöd var således sammanlagt 16.221 hektar och den fysiska arealen var sammanlagt 15.208 hektar.

Arealen som odlades ekologiskt var 2.180 hektar. Denna areal ingick uteslutande i avtal från programperioden 2000-2006. Ansökningarna om nya avtal lämnades in år 2007 men godkännandet av dem liksom utbetalningen skedde först i början av år 2008, således finns uppgifterna om dem inte med i årsrapporten för år 2007.

Åtgärder för att bevara och upprätta landskapet och den biologiska mångfalden genomfördes på totalt 3.470 hektar, den fysiska arealen var dock 2.457 hektar. Även denna areal ingick uteslutande i avtal från programperioden 2000-2006. Till dessa åtgärder räknas basstödet för naturbeten och specialstöd för prioriterade naturbeten, för återskapande av löväng, för hävd av löväng, för återskapande av naturbeten och för slåtter av naturäng. Basstödet för naturbeten och specialstödet för prioriterade naturbeten kan erhållas för samma areal. Ansökningarna om nya avtal lämnades in år 2007 men godkännandet av dem liksom utbetalningen skedde först i början av år 2008, således finns uppgifterna om dem inte med i årsrapporten för år 2007.

Till andra insatser i tabell O.AGRI.ENV räknas miljöstödet basstöd för konventionellt jordbruk och basstödet för extensiv vall. I tabell O.214 räknas som andra riktade åtgärder miljöstödet basstöd, även den areal som omfattas av ekologisk produktion.

Stöd för bevarande av ursprungsraser beviljades för 53 djurenheter. Samtliga omfattades av avtal från programperioden 2000-2006.

Antal avtal

Under året ingicks 191 nya avtal om kompensationsbidraget och 271 nya avtal om miljöstödet. Avtalen om miljöstödet omfattade enbart miljöstödet basstöd. Ansökningar om avtal om miljöstödet specialstöd lämnades in år 2007 men avtalen ingicks först i början av år 2008.

Av avtalen som ingåtts under programperioden 2000-2006 var fortfarande 341 avtal om kompensationsbidrag och 387 avtal om miljöstöd i kraft.

Det totala antalet avtal om kompensationsbidrag var således 532. Det totala antalet avtal om miljöstöd uppgick till 658 st.

3.2.3 Måluppfyllelse

Antal företag som fått stöd

Landskapsregeringens målsättning för programperioden 2007-2013 är att 580 lantbrukare skall omfattas av kompensationsbidraget och 570 lantbrukare av miljöstödet. År 2007 uppnåddes målsättningen för kompensationsbidraget till 92% då stöd beviljades till 532 lantbrukare. Målsättningen för miljöstödet uppnåddes till 48%.

Den arealmässiga målsättningen är att 18.000 hektar skall omfattas av kompensationsbidrag och 15.900 hektar av miljöstödet. År 2007 uppnåddes målsättningen för kompensationsbidraget med 86% och målsättningen för miljöstödet med 37%.

Målsättningen är att under programperioden ingå 920 avtal om miljöstödet. År 2007 var målsättningen uppnådd till 29%.

Den låga måluppfyllelsen beträffande miljöstödet kan förklaras med att 225 lantbrukare fortfarande omfattades av avtal från programperioden 2000-2006. I takt med att dessa avtal löper ut kommer även målsättningen för den nya programperioden att uppnås i större grad.

För den kontinuerliga uppföljningen av hur de enskilda åtgärderna har förverkligats i förhållande till landskapsregeringens målsättning har landskapsregeringen uppgjort fyra tabeller i vilken det verkliga utfallet registreras årligen. Tabellerna visas i bilaga 1.

Uppföljningen i tabellerna görs stödårsvis. Därför upptas i de tabellerna även de avtal som tillhör stödåret 2007 men som godkänts i början av år 2008.

Konstateras kan att anslutningen till sådana åtgärder som inte fanns under programperioden 2000-2006 var låg i förhållande till målsättningen medan anslutningen till sådana åtgärder som var bekanta för lantbrukarna sedan tidigare motsvarade målsättningen i en större grad. För de åtgärder som inte förändrats från programperioden 2000-2006 har arealen som ingår i avtal som ingåtts före år 2007 inkluderats i målsättningen i programdokumentet.

3.2.4 Utbildning

För att förstå innebörden i och målsättningen med de enskilda åtgärderna i miljöstödsprogrammet och för att kunna tillämpa dem på ett korrekt sätt på den egna gården förutsätts odlarna delta i utbildningstillfällen. Målsättningen med utbildningen är att försäkra en god tillämpning av åtgärderna på gårdsnivå. Under utbildningsdagarna ges lantbrukarna bl.a. de färdigheter som krävs för att klara av odlings- och miljöplaneringen och genomförande av övriga miljövänliga odlingsåtgärder på den egna gården.

Ålands Hushållningssällskap har tillsammans med Ålands naturbruksskola arrangerat de kurser som krävs för erhållande av miljöstödet. Landskapsregeringen har godkänt innehållet i kurserna.

Under året ordnades en fem dagar lång grundkurs i ekologisk produktion för de lantbrukare som har ingått avtal under programperioden 2000-2006. 13 personer deltog i kursen.

Kurser som ingår i den nya programperiodens miljöstöd kommer att ordnas första gången år 2008.

3.3 Axel 3

3.3.1 Ansökningsförfarandet

Inom axel 3 administreras åtgärd 311 Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk och åtgärd 312 Etablering och utveckling av mikroföretag av näringsavdelningens allmänna byrå. Eftersom programförhandlingar ännu pågick under slutet av år 2007 meddelades inte ansökningstider. Under 2008 kommer en löpande ansökningsperiod att tillämpas inom denna axel.

3.3.2 Måluppfyllelse

De förväntade målsättningarna inom åtgärderna diversifiering och utvecklande av mikroföretag kommer att mätas i form av breddade sysselsättningsmöjligheter och stimulerande av nyföretagande och tillväxt i enlighet med indikatorerna i programmet.

Eftersom genomförandet under axel 3 inte startat under 2007 kan måluppfyllelse ännu inte mätas.

3.4 Axel 4

Landskapsregeringens målsättning med axel 4 är att öka entreprenörskap och skapa goda livsbetingelser på landsbygden i vilket innefattas bl.a. ett starkt engagemang bland befolkningen för sin boendeort. Målsättningen att uppnå god lokal förankring genom att implementera Leader med grund i lokalt styrande, lokalt påverkande och ett aktivt samarbete för att utnyttja de mänskliga och naturliga resurser som finns på landsbygden är väsentlig för genomförandet av åtgärder inom denna axel.

Leader-metoden har hittills inte använts på Åland och under året har åtgärder under denna axel inte påbörjats, dels med anledning av att förhandlingar med kommissionen ännu pågick och dels till följd av en medveten strategi från landskapsregeringens sida att först införskaffa kunskap och erfarenheter om Leader-metoden utanför Åland. Detta för att trygga och bygga upp ett underifrånperspektiv på genomförandet genom aktiva informationsinsatser innan landskapsregeringen godkänner en lokal utvecklingsstrategi och genomförandeorganisation (lokal aktionsgrupp LAG).

3.4.1 Ansökningsförfarandet.

Målsättningen är att en lokal aktionsgrupp utses under 2008 och att ansökningar kan lämnas in till en utsedd LAG under senhösten 2008. Åtgärderna Främjande av turistverksamhet (313), Grundläggande tjänster för ekonomi och befolkning på landsbygden (312), Förnyelse och utveckling av byarna (313), Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet på landsbygden (321), Utbildning och information (331), Kompetensutveckling och information för förberedelse och genomförande av lokala utvecklingsstrategier (341) kommer att genomföras med Leader-metoden.

3.4.2 Måluppfyllelse.

De förväntade målsättningarna inom åtgärderna är definierade som ökat antal övernattningar, nya jobb, förbättrat lokalt serviceutbud, antal deltagare, utbildningsdagar etc. Eftersom genomförandet av axel 4 inte påbörjades under 2007 kan måluppfyllelse inte mätas.

4. DET FINANSIELLA GENOMFÖRANDET AV PROGRAMMET

Under år 2007 utbetalades totalt 6,358 MEURO för genomförande av åtgärderna Startstöd för unga jordbrukare (112) , Modernisering av jordbruksföretag (121), Kompensationsbidrag (212) och Miljöstöd (214) inklusive tekniskt stöd (Tabell 1 sid. 12). Detta utgör 11,2 % av den totala budgetramen för åren 2007-2013. 1,740 MEURO eller 27,37 % finansierades av jordbruksfonden (EJFLU) medan landskapsregeringen stod för 72,63 % eller 4,618 MEURO.

Nya startstöd för unga jordbrukare beviljades inte under 2007. Startstöd som beviljats under programperioden 2000-2006 utbetalades till ett belopp om 0,092 MEURO av vilket 0,037 MEURO finansierades av jordbruksfonden och 0,055 MEURO av landskapsregeringen. EU:s finansieringsandel uppgick till 40,0 %.

Investeringsstöd för modernisering av jordbruksföretag beviljades till ett belopp om 0,280 MEURO. Utbetalningar verkställdes till ett belopp om 0,175 MEURO under året av vilket

0,070 MEURO finansierades av jordbruksfonden och 0,105 MEURO av landskapsregeringen. EU:s finansieringsandel uppgick till 40,0 %.

I LFA-kompensationsbidrag utbetalades totalt 2,887 MEURO varav 0,771 MEURO finansierades av jordbruksfonden och 2,115 MEURO av landskapsregeringen. EU:s finansieringsandel uppgick till 26,72 %.

I miljöstöd utbetalades totalt 3,111 MEURO varav 0,815 MEURO finansierades av jordbruksfonden och 2,295 MEURO av landskapsregeringen. EU:s finansieringsandel uppgick till 26,21 %. För vissa åtgärder och vissa stödkombinationer överskred stödbeloppet det högsta belopp som medfinansieras av EU varvid den överskjutande delen betalades som en nationell top-up.

Tabell 1. Verkställda betalningar år 2007

Axel/Åtgärd	Årliga betalningar- År 2007	Akkumulerade betalningar 2007-2013	Vägledande finansierings- ram 2007-2013
Åtgärd 111 Yrkesutbildning och information	0	0	125 000
Åtgärd 112 Startstöd för unga jordbrukare	91 671	91 671	2 800 000
<i>varav utgifter under övergångsperiod*</i>	91 671	91 671	
Åtgärd 121 Modernisering av jordbruksföretag	175 000	175 000	3 750 000
Åtgärd 123 Högre värde i jord- och skogsbruksprodukter	0	0	1 296 305
Åtgärd 124 Samarbete om utveckling av nya produkter	0	0	419 890
Axel 1 Totalt	266 671	266 761	8 391 195
Åtgärd 212 Stöd för jordbrukare (kompensationsbidrag)	2 886 838	2 886 838	15 900 000
<i>varav utgifter under övergångsperiod*</i>	1 835 556	1 835 556	
Åtgärd 214 Stöd för miljövänligt jordbruk (miljöstöd)	3 110 730	3 110 730	27 645 857
<i>varav utgifter under övergångsperiod*</i>	2 272 048	2 272 048	
Åtgärd 216 Icke produktiva investeringar			420 000
Axel 2 Totalt	5 997 568	5 997 568	43 965 857
Åtgärd 311 Diversifiering till annan verksamhet än jordbruk	0	0	370 000
Åtgärd 312 Etablering och utveckling av företag	0	0	1 258 238
Åtgärd 341 Kompetens- och informationsinsatser för förberedelse och genomförande	0	0	60 000
Axel 3 Totalt	0	0	1 688 238
Åtgärd 413 Genomförande lokala utvecklingsstrategier. Livskvalitet	0	0	1 224 627
Åtgärd 421 Genomföra samarbetsprojekt	0	0	50 000
Åtgärd 431 Driva den lokala auktionsgruppen	0	0	369 225
Axel 4 Totalt	0	0	1 643 853
Tekniskt stöd	93 905	93 905	1 254 366

Slutsumma	6 358 144	6 358 144	56 943 509

* Utgifter i enlighet med övergångsbestämmelser i förordning (EG) nr 1320/2006. Innehåller utgifter för perioden 16.10-31.12.2006 och under 2007 verkställda betalningar i enlighet med finansieringsbeslut fattade under programperioden 2000-2006.

Under 2007 har landskapsregeringen krävt tillbaka sammanlagt 5.360,35 € inkluderande ränta om 17,43 €. Av den totala summan utgör 1.239,99 € miljöstödd varav 555,49 € tillhör EU och 684,50 € landskapsregeringen. 4.120,36 € utgör kompensationsbidrag varav 2.056,08 € tillhör EU och 2.064,28 € landskapsregeringen. De verkställda återkraven härrör till EUGFJ:s garantisektion och förbindelser som ingåtts före programperioden 2007-2013.

Vid utgången av år 2007 hade landskapsregeringen öppna återkrav om totalt 6.845,81 € inklusive ränta om 443,77 € på stöd som betalats från EUGFJ:s garantisektion. Av den totala summan utgör 2.966,08 € kompensationsbidrag varav 1 149,18 € tillhör EU och 1.816,90 € landskapsregeringen. 3.879,73 € utgör miljöstödd varav 1.939,86 € tillhör EU och 1.939,87 € landskapsregeringen.

Vid samma tid hade landskapsregeringen 150,25 € inklusive ränta i öppet återkrav på ett utbetalat kompensationsbidrag som betalats från jordbruksfonden (EJFLU). EU:s andel uppgick till 40,15 € landskapsregeringens andel till 110,08 €

Under år 2007 har ingen ansökan om utbetalning av medel från jordbruksfonden (EJFLU) inlämnats till kommissionen. Ålands landskapsregering har inte heller mottagit inbetalningar från jordbruksfonden under året.

5. FÖRVALTNING OCH ÖVERVAKNING

Lagstiftnings- och förvaltningsbehörigheten beträffande åtgärderna i programmet för landsbygds utveckling ankommer enligt självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/91; ändr. 1556/94; ändr. 68/2004) på landskapet Åland.

Landskapslagen om finansiering av landsbygdsnärings (FFS 63/07) utfärdad i september 2007 tillämpas på landskapets nationella och med EU-medel medfinansierade stödsystem inom ramarna för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik. Vid förvaltningen av EU-medel iakttas vad som bestämts i Europeiska gemenskapens gällande bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling.

5.1 Förvaltning

Landskapets allmänna styrelse och förvaltning sköts av Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen är förvaltande myndighet för landsbygdsutvecklingsprogrammet. Det övergripande ansvaret ligger hos näringsavdelningens jordbruksbyrå. Delar av programmet (axel 1 och 3) administreras av näringsavdelningens allmänna byrå.

5.1.1 Nationella bestämmelser

I genomförandet av programmet under delar av axel 1 (åtgärd 123 Högre värde i jord- och skogsbruksprodukter) och axel 3 (åtgärd 312 Etablering och utveckling av företag) beviljas

stöd till näringslivet utgående från EU:s regler om statligt stöd och Landskapslag om näringsstöd (1996/35) samt Landskapslag om lån, räntestöd och understöd ur landskapets medel samt om landskapgaranti (50/1988).

I beslut av den 27 mars 2007 har landskapsregeringen ytterligare fastställt bestämmelser och kriterier i "Landskapsregeringens principer för handläggning och beviljande av stöd till näringslivet avseende näringsavdelningens allmänna byrås moment i landskapets budget". I beslutet regleras närmare kriterier och villkor för företagsstöd och projektstöd inom de åtgärder som beskrivs ovan.

Under året påbörjade landskapsregeringen beredningen av nationella bestämmelser för finansieringsstöd enligt axel 1 för åtgärder riktade direkt till jordbrukare och livsmedelsförädling (åtgärd 111 Yrkesutbildning och information, 112 Startstöd för unga jordbrukare, 121 Modernisering av jordbruksföretag och 124 Samarbete om utveckling av nya produkter).

Landskapsregeringen påbörjade under året även beredningen av bestämmelser för vilka utgifter som berättigar till stöd från landsbygdsutvecklingsprogrammet utöver de bestämmelser som är reglerade i Kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006.

Beredningen av urvalskriterier för axel 1 och axel 3 startade under året i syfte att effektivera handläggningen av projektansökningar. Urvalskriterierna för axel 2 är reglerade genom de villkor som är stipulerade i EU:s regelverk och i det godkända programdokumentet. Under axel 4 kommer den lokala aktionsgrupp (LAG) som utses av landskapsregeringen under 2008 att definiera urvalskriterier för de åtgärder som genomförs med Leader-metoden.

För att kunna genomföra åtgärderna inom axel två (miljöstöd och kompensationsbidrag) var landskapsregeringen tvungen att utfärda de erforderliga nationella rättsakterna innan programmet var godkänt. Bestämmelser för kontroller och påföljderna av brister i stöd villkoren fastställdes den 6 juli i "*Landskapsregeringens beslut om övervakning av miljöstödet och kompensationsbidraget inom landsbygdsutvecklingsprogrammet för landskapet Åland under perioden 2007-2013*". De detaljerade stöd villkoren för miljöstödet och kompensationsbidraget fastställdes den 11 september i Ålands landskapsregerings beslut (2007:64) om stöd för att förbättra miljön och landsbygden. Båda besluten baserade sig på landskapsregeringens programförslag. Besluten har reviderats under år 2008 efter att programmet godkändes.

Landskapsregeringen har ett ansvar att se till att stödmottagarna och andra som är delaktiga i genomförande av åtgärder känner till de skyldigheter och förpliktelser som krävs för att få del av den finansiering som landsbygdsutvecklingsprogrammen erbjuder. Ansökningsblanketterna för projektstöd, anvisningar, redovisnings- och uppföljningsblanketter inom axel 1 och 3 utarbetades av landskapsregeringen under året och färdigställdes i början av år 2008.

5.1.2 Stödhanteringssystem

För uppföljning av projektstöd inom axel 1, 3 och 4 har landskapsregeringen under året påbörjat uppbyggnaden av ett projektregister. Registret kommer att bli en uppdaterad och utvecklad version av det projektregister och rapporteringsprogram (Cognos Impromptu) som använts under programperioden 2000-2006 för projektstöd med EU-finansiering. Till hjälp

finns ett elektroniskt ärendehanteringsregister och ett ekonomisystem bestående av huvudbok och reskontra. Projektregistret var under 2007 ännu inte i drift.

All information rörande projekten kommer att registreras i projektregistret vilket är en för landskapet anpassad version av tids- och projekthanteringssystemet Super Wise. Projektregistret är integrerat med landskapsregeringens ekonomisystem (ASW, version 4.2) vilket betyder att inregistrerade transaktioner (t.ex. beviljanden och utbetalningar) förs över till ekonomisystemet med hjälp av överföringsrutiner, som finns inbyggda i projektregistret. Projektregistret innehåller väsentlig information som uppgifter om sökanden, godkänd projektbudget, beslutad finansiering, ekonomisk uppföljning, kostnadsredovisningar och utbetalningar. Med hjälp av ett uppdaterat rapporteringsprogram är målsättningen att dagligen få uppdaterad information om transaktioner från projektregistret och att kunna generera rapporter på program-, axel-, åtgärds- och projektnivå.

Med hjälp av ansökningsblanketterna samlar landskapsregeringen in uppgifter som är nödvändiga både för stödberäkningen och för programmets uppföljning. Med stöd i upprättade ansöknings- redovisnings- och uppföljningsblanketter jämte anvisningar och ett projektregister under utveckling skapas förutsättningar för att få fram relevanta data och information till årsrapporter och även säkerställa att det utbetalande organet får den information som behövs för att verkställa utbetalningar.

Miljöstödet och kompensationsbidraget administreras med hjälp av ett integrerat administrations- och kontrollsystem (IACS) som upprätthålls vid jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral (TIKE). IACS ägs av jord- och skogsbruksministeriet men enligt avtal som ingåtts mellan jord- och skogsbruksministeriet och Ålands landskapsregering har landskapsregeringen tillträde till de delar av IACS som behövs för administrationen av Ålands miljöstöd och LFA-kompensationsbidrag. I IACS har dessutom byggts en tilläggsdel (IÅCS) som används enbart för behandling av de åländska stöden. Funktionerna i IÅCS har definierats av landskapsregeringen och det tekniska arbetet har utförts av TIKE. Uppgifterna från ansökningsblanketterna bearbetas i IACS och därifrån produceras statistik som är nödvändig för uppföljningen av programmet, så som uppgifter om areal och antal lantbrukare under varje stödform.

I all kommunikation med kommissionen inklusive finansiell rapportering använder sig landskapsregeringen av kommissionens gemensamma databas SFC¹ inom ramen för sina användarrättigheter.

5.2 Övervakning

5.2.1 Löpande övervakning

Den löpande övervakningen av programmet ankommer på förvaltande myndighet med hjälp av de stödsystem som beskrivits ovan. Uppföljningen av programmets måluppfyllelse sker med hjälp av de indikatorstabeller som är bifogade rapporten (bilaga 2a-b).

5.2.2 Övervakningskommittén

¹ SFC Structural Funds Common Database 2007-2013

För övervakningen av programmet har landskapsregeringen den 7 november tillsatt medlemmar och ersättare i en övervakningskommitté bestående av representanter för;

- Pro Agria Ålands Hushållningssällskap
- Ålands Producentförbund r.f.
- Ålands handelskammare r.f.
- Ålands turistförbund r.f.
- Ålands Natur och Miljö r.f.
- Ålands jämställdhetsdelegation
- Ålands kommunförbund
- FFC:s lokalorganisation på Åland

Därtill utsågs representanter till kommittén från näringsavdelningen, utbildnings- och kulturavdelningen, social- och miljöavdelningen, finansavdelningen samt från EU-enheten inom kansliavdelningen.

Europeiska kommissionens tjänstemän kan på eget initiativ delta i kommitténs arbete som rådgivare.

Övervakningskommitténs sammansättning uppfyller kraven på jämställdhet avseende medlemmarnas fördelning enligt kön.

Övervakningskommitténs ansvar enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling är att:

- försäkra sig om att landbygdsutvecklingsprogrammet genomförs på ett effektivt sätt,
- inom fyra månader efter det att programmet godkänts, höras om urvalskriterierna för finansierade insatser; dessa kriterier skall ses över på grundval av programplaneringsbehoven,
- regelbundet kontrollera hur långt man har kommit i fråga om att uppnå de specifika målen i programmet, på grundval av material från förvaltningsmyndigheten,
- granska resultaten, särskilt i vilken utsträckning som målen för varje axel har uppnåtts, samt de löpande utvärderingarna,
- granska och godkänna årsrapporterna och den sista årsrapporten innan dessa skickas in till kommissionen,
- vid behov föreslå förvaltningsmyndigheten lämpliga justeringar eller revideringar i programmet i syfte att uppnå jordbruksfondens mål enligt artikel 4 i ovannämnda förordning eller i syfte att förbättra programmets förvaltning, även den ekonomiska,
- granska och godkänna eventuella förslag till att ändra kommissionens beslut om stödet från jordbruksfonden.

Landskapsregeringen som förvaltningsmyndighet och övervakningskommittén skall övervaka kvaliteten i genomförandet av programmet på grundval av ekonomiska indikatorer samt produktions- och resultatindikatorer.

Övervakningskommittén skall i regel sammanträda två gånger per år samt utarbeta och i samförstånd med förvaltningsmyndigheten anta en arbetsordning i syfte att fullgöra sina åligganden.

Under 2007 har kommittén ännu inte sammanträtt.

5.3 Sammanfattning av större problem

I begynnelsefasen av programmets implementering har det ännu inte uppstått några betydande problem som givit anledning till åtgärder från förvaltande myndighet eller utbetalningsstället.

Nämnas kan dock att den långdragna behandlingsprocessen vid kommissionen ledde till att implementeringen av miljöstödet och kompensationsbidraget för år 2007 skedde utgående från landskapsregeringens programförslag. Jordbrukarna var tvungna att ansöka om stöd på basen av preliminära stöd villkor vilket skapade både irritation och förvirring bland lantbrukarna. Många valde att avvakta ett år med att övergå till det nya programmet och av de som övergick valde endast ett fåtal sådana frivilliga åtgärder som inte funnits i miljöstödet sedan tidigare.

Förutom att landskapsregeringens målsättningar inte kunde uppnås föranledde det oklara läget vid ansökningstidpunkten betydande merarbete såväl för lantbrukarna som för landskapsregeringen. Efter att programmet var godkänt reviderades de nationella rättsakterna efter vilket de slutliga stöd villkoren sammanställdes. Stöd villkoren skickades till jordbrukarna tillsammans med en blankett på vilken jordbrukaren skulle bekräfta huruvida den inlämnade ansökan skall kvarstå. Utbetalningarna fördröjdes och gjordes i flere omgångar än vanligt. En betydande del av stöden betalas ut först i början av år 2008.

5.4 Användning av tekniskt stöd

Programmet innehåller vid sidan av axel 1-4 också en administrativ åtgärd; Tekniskt stöd, som är till för att delfinansiera programmets genomförande, uppföljning och information.

Tekniskt stöd kan lämnas för att finansiera utvärderingar, administration, datasystem, informationsinsatser och kontroller inom programmet. Tekniskt stöd kan också användas för att finansiera de insatser som bedrivs inom det nationella landsbygdsnätverket (se kap.9. Landsbygdsverket). Syftet med det tekniska stödet är att programmet skall implementeras på ett effektivt, säkert och ansvarsfullt sätt samt ge förutsättningar för utförande av löpande utvärderingar av programmet.

Tekniskt stöd kan finansiera kostnader:

- tillhörande programmets genomförandeorganisation,
- för specialkompetenser som kan behövas för att bedöma ansökningar gällande enskilda åtgärder,
- för uppförande och drift av tekniska system och dataprogram som behövs för genomförande, kontroll, uppföljning och utvärdering av programmet,
- för informationsinsatser som genomförs för att sprida information om programmet och om enskilda åtgärder inom programmet och
- finansiera kostnader för löpande utvärderingar av programmet.

I den kommunikationsplan som är bifogad programmet beräknas den totala budgeten för informationsinsatsernas förverkligande beräknas uppgå till 150 000 euro under perioden 2007-2013.

Den budgeterade kostnaderna för tekniskt stöd i Landskapet Ålands årliga budget uppgick år 2007 till 200.000 €.

Tabell 2. Redovisning av tekniskt stöd

Euro				
Tekniskt stöd	Kostnader 2007*	Akkumulerade kostnader 2007-2013	Budget för landskapet Åland	Programmets finansieringsram 2007-2013
Information	2 145	2 145		
Utvärdering	0	0		
Administration	91 761	91 761		
Totalt	93 905	93 905	200 000	1 254 366

* Redovisade kostnader i bokslut 2007

Under 2007 uppgick kostnader för tekniskt stöd till inalles 93.905 € innefattande utgifter för administration och informationsåtgärder. Tekniskt stöd har använts för skötseln av det integrerade administrations- och kontrollsystem (IACS) som används inom axel 2. Landskapsregeringen har fakturerats för underhållskostnader och användarstöd enligt avtal mellan landskapsregeringen och TIKE (Jord- och skogsbruksministeriets informationscentral). Landskapsregeringen har därutöver debiterats på timbasis för ändringar som gjorts i systemet.

Offentliggörandet av programmet har även belastat budgeten för tekniskt stöd bl.a. genom ett större Kick Off informationstillfälle som genomfördes i december. Informationsmaterial (broschyr) och övrigt marknadsföringsmaterial har tagits fram i samarbete med övriga av landskapsregeringen administrerade EU-program. Genom denna samordning kunde kostnaderna fördelas och maximal kostnadseffektivitet uppnås. Under slutet av året arvoderades en konsult för planering av och information om införandet av Leader metoden på Åland.

För 2008 beräknas administrationskostnader i form av deltidsanställd koordinator, arvoderad Leader-samordnare, resekostnader, kostnader för informationsåtgärder, kostnader för IACS, förberedelser för utvärderingsarbetet samt kostnader i samband med övervakningskommitténs möten, uppgå till sammanlagt 262.000 €

Av tabell 3 framgår av Ålands lagting godkänd budget för åren 2007-2008. Anslagen under åren 2009-2010 utgör en preliminär budget.

Tabell 3. Budget tekniskt stöd

År	Budget	Akkumulerad budget
2007*	200 000	200 000
2008*	262 000	462 000
2009**	262 000	724 000
2010**	262 000	986 000
2011**	52 000	1038 000
2012**	52 000	1 090 000
2013**	54 000	1 144 000
2014**	54 000	1 198 000
2015**	56 000	1 254 000

* Av Ålands lagting godkänd budget

** Preliminär ej fastställd budget

Det tekniska stödet finansieras till 50 % med medel från jordbruksfonden och till 50 % med nationella offentliga medel (landskapsregeringen).

5.5 Åtgärder vidtagna för att se till att programmet ges offentlighet

Landskapsregeringen i egenskap av förvaltande myndighet har ett ansvar för att ge programmet offentlighet. Målgruppen är bl.a. potentiella slutliga stödmottagare, allmänhet och partnerskapets organisationer. Information om de möjligheter som stöden erbjuder inklusive betydelsen av den roll gemenskapen spelar för de berörda stöden och resultaten av dem är viktiga delar i den kommunikationsplan som utarbetades under året och bifogades landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Landskapsregeringen har under 2007 påbörjat sina informationsinsatser. I samtliga 7 nummer av jordbruksbyråns informationsblad "Jordbruksbyrån informerar" har det informerats om landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Genom kungörelse i de båda lokaltidningarna utlyste landskapsregeringen 27 mars stödet för miljövänligt jordbruk (miljöstöd) och LFA-kompensationsbidraget att sökas för år 2007. I kungörelsen informerades om stöd som kan sökas, blanketter som skall användas och om sista ansökningsdagen. Samma information publicerades även i jordbruksbyråns informationsblad "Jordbruksbyrån informerar" nr 2/07 som skickas ut till samtliga jordbruksföretag på Åland.

Landskapsregeringen ordnade tillsammans med Pro Agria Ålands Hushållningssällskap tre informationstillfällen om årets stödansökningar (3.4., 12.4. och 18.4). Landskapsregeringen informerade om stödvillkoren och ansökningsförfarande för miljöstödet och LFA-kompensationsbidraget medan Ålands Hushållningssällskap informerade om de övriga stöden. Vid varje tillfälle deltog c. 40 personer.

Under våren ordnades också möten mellan representanter från länsstyrelsens administrativa avdelning, Ålands Hushållningssällskap, kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter, Ålands producentförbund och landskapsregeringen. Vid mötet informerade landskapsregeringen om det nya landsbygdsutvecklingsprogrammet och om ansökningsförfarandet. Även om kommunens landsbygdsnäringsmyndigheter inte på något sätt deltar i administrationen av stöden har de som jordbrukarnas närmaste myndighetskontakt en central roll vid spridning av information. Även Ålands Hushållningssällskap marknadsför stöden vid sina rådgivningstillfällen.

Information om generationsväxlingar och startstöd har ordnats av Ålands Hushållningssällskap. Kontinuerlig information lämnas om regelverk och ansökningsförfarande av såväl Ålands Hushållningssällskap som tjänstemän vid landskapsregeringen. Vidare har information om programmet spridits i samband med det omfattande remissförfarandet som pågick under 2007.

I näringslivets medlemstidning Magasinet (Nr 4/2007), med Ålands Handelskammare som ansvarig utgivare, har näringsavdelningen informerat om Ålands landsbygdsutvecklingsprogram och tre övriga på Åland EU-finansierade strukturfondsprogram.

Den 12 december hölls i Mariehamn, Kvarteret iTiden en större gemensam Kick Off inför uppstarten av programgenomförandet inom axel 1 och 3. Under informationstillfället presenterades alla fem EU-program med information om programinnehåll (se kapitel 2.6), projektpresentationer från programperioden 2000-2006, monterutställningar för respektive program och en allmän föreläsning om nyföretagande. Kick Offen besöktes av ett 70-tal

deltagare från det privata näringslivet, frivilligorganisationer, branschorganisationer och offentliga myndigheter. Till detta informationstillfälle fanns en informationsbroschyr framtagen och annat marknadsföringsmaterial som synliggjorde jordbruksfonden för landsbygdutveckling och övriga berörda EU-fonder.

I december skrevs i samband med att kommissionens landsbygdskommitté godkände det åländska landsbygdsutvecklingsprogrammet ett pressmeddelande som distribuerades till media.

Information om programmet och stöden finns att hämta även på landskapsregeringen hemsida <http://www.regeringen.ax/>. Via hemsidan kan man ta del av hela programmet både på svenska och engelska, samtliga ansökningsblanketter, stöd villkor, ifyllnadsanvisningar och informationsmaterial. Landskapsregeringen har marknadsfört hemsidan bl.a. i ”Jordbruksbyrån informerar”.

Med beaktande av att programmet godkändes i början av år 2008 avser landskapsregeringen under 2008 publicera den lista på stödmottagare med uppgifter om stödets art och belopp som EU:s regelverk kräver (Kommissionens förordning (EG) nr 1974/2006).

6. SAMMANFATTNING AV PÅGÅENDE UTVÄRDERING

Enligt artikel 84 i Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 skall landsbygdsutvecklingsprogrammen bedömas på förhand, efter halva tiden och i efterhand.

Förhandsbedömningen av programmet gjordes av oberoende utvärderare som en process jämsides med programarbetet. Ansvar för förhandsutvärderingen låg på Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) i samarbete med konsultfirman EuroFutures i Stockholm. Syftet med utvärderingen var att förbättra kvalitet, effektivitet och måluppfyllelse i landsbygdsprogrammets genomförande. Förhandsutvärderarens rapport är bilagd det godkända programmet.

Under 2007 har utvärderingsarbetet ännu inte påbörjats då programmet inte slutligt godkänts av kommissionen. Landskapsregeringen har för avsikt att under 2008 planera och fastställa rutiner för den löpande utvärdering av landsbygdsutvecklingsprogrammet som Rådets förordning (EG) nr 1698/2005, artikel 86 förutsätter. Uppföljningen av programmets indikatorer kommer att utgöra grunden för den löpande utvärderingen och de årliga rapporterna vilka i sin tur skall utgöra grund för utvärderingar som görs i halvtid av programtiden (år 2010) och i efterhand (år 2015). Utvärderingen efter halva tiden och i efterhand kommer att göras av oberoende utvärderare utgående från det gemensamma ramverket för uppföljning och utvärdering (CMEF).

7. ÖVERENSSTÄMMELSE MED GEMENSKAPSPOLITIK

Genomförandet av landsbygdsprogrammet skall vara förenligt med genomförandet av den övriga gemenskapspolitiken. Det innebär bland annat att åtgärderna och genomförande av åtgärderna skall vara förenliga med statsstödsreglerna i artiklarna 87, 88 och 89 i EG-fördraget. Det innebär att stöd inte ges av en medlemsstat med statliga medel som kan

snedvridda konkurrensen inom den gemensamma marknaden genom att vissa företag eller viss produktion gynnas.

I det godkända programmet finns överensstämmelsen med gemenskapens politik dokumenterad, vilken skall försäkras genom hela programgenomförandet och anpassas om förändringar sker. På områden som faller under landskapsregeringens behörighet följer landskapsregeringen kontinuerligt med gemenskapens politik och vidtar åtgärder vid behov. All offentlig stödfinansiering under programperioden måste vara förenlig med gemenskapens statsstödsregler som gäller vid tidpunkten för det aktuella finansieringsbeslutet.

Den 21 december 2005 antog kommissionen nya riktlinjer för regionalstöd (2007-2013) och den 20 december 2006 godkände kommissionen den regionala statsstödskartan för Åland vilken reglerar möjligheten att bevilja investeringsbidrag till åländska företag.

Kommissionens förordningar om statligt regionalt investeringsbidrag (EG 1628/2006 av den 24 oktober 2006) samt om stöd av mindre betydelse (EG 1998/2006 av den 15 december 2006) utgör rättsgrund för landskapsregeringens stödordningar till näringsverksamhet. Det regionala investeringsbidraget har anmälts till kommissionen (undantagsnummer: XR 75/2007).

Beslutad projektfinansiering under 2007 inom ramen för programmets axel 1 och åtgärd 123 Högre värde i jord- och skogsbruksprodukter har skett med de nya riktlinjerna och kommissionens förordning om statligt regionalt investeringsbidrag som grund.

I genomförandet av programmet iakttas kontinuerligt gemenskapens konkurrensregler i nationell lagstiftning genom Lagen om offentlig upphandling (ÅFS 43/1994), landskapsförordning om offentlig upphandling (ÅFS 101/1998) och Ålands landskapsregerings beslut gällande vissa upphandlingar (ÅFS 41/2006).

Programmets hänsyn till hållbar utveckling (miljö) och jämlikhet inklusive konkurrensregler har förvaltande myndighet under året beaktat i beredningen av de urvalskriterier som skall presenteras för övervakningskommittén.

8. LANDSBYGDSNÄTVERK

I enlighet med Rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling skall varje medlemsstat inrätta ett nationellt landsbygdsnätverk i vilket de organisationer och förvaltningar som är involverade i landsbygdsutvecklingen skall samlas.

Jord- och skogsbruksministeriet har det övergripande ansvaret för det nationella landsbygdsnätverket.

Landsbygdsnätverkets uppgifter är bl.a.:

- Informera om åtgärder inom landsbygdsutvecklingsprogrammet via olika informationskanaler som internet och publikationer.
- Organisera möten, seminarier och utbildningar rörande landsbygdsutvecklingsärenden.
- Sammanställa och sprida information om utbildningar och sammankomster rörande landsbygdsutveckling och implementeringen av landsbygdsutvecklingsprogrammen

- Sammanställa och sprida information om erfarenheter och framgångsrika metoder inom landsbygdsutvecklingsarbetet
- Främja nätverksarbete mellan aktörer på landsbygden och olika målgrupper för landsbygdsutvecklingsarbetet
- Främja internationellt utbyte och samarbete

Verksamheten under året har i huvudsak utgjort planering och uppstart.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte i september en styrgrupp för landsbygdsnätverket i Finland. Åland är representerad i styrgruppen med en medlem och ersättare. Landskapsregeringen har beslutat ta del i samarbetet och utbytet inom nätverket i den mån det är möjligt av språkliga skäl.

Styrgruppen har sammanträtt två gånger under slutet av år 2007. På mötena har verksamhetsplan 2007 och 2008 behandlats. För det praktiska arbetet bildades under året en landsbygdsnätverksenhet med säte i Seinäjoki. I anslutning till det första mötet i november ordnades en Kick Off för det fastländska landsbygdsutvecklingsprogrammet samt för grundandet av landsbygdsnätverksenheten. Åland hade möjlighet att delta med en representant.

Mer information finns att läsa på nätverksenhetens hemsida
<http://www.landsbygd.fi/sv/index/landsbygdsnätverk/verksamhetsform/deltagande.html>

På hemsidan finns även information om Ålands landsbygdsutvecklingsprogram.

Tabell 1. Den arealmässiga anslutning i förhållande till målsättningen, programperioden 2007-2013**Kompensationsbidrag, åkermark**

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000	13 000
Anslutning, hektar	13 606						
Skillnad, hektar	606						
% av målsättningen uppfylld	105						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Kompensationsbidrag, naturbeten

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Anslutning, hektar	1 837						
Skillnad, hektar	-3 163						
% av målsättningen uppfylld	37						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Miljöstödets basstöd, obligatoriska åtgärder, nya programperiodens förbindelse

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	5 352	5 772	6 240	8 406	12 400	12 400	12 400
Anslutning, hektar	5 851						
Skillnad, hektar	499						
% av målsättningen uppfylld	109						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Reducerad höstbearbetning

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	1 500	1 600	1 700	1 800	1 900	2 000	2 100
Anslutning, hektar, pb 2000-2006	602						
Anslutning, hektar, pb 2007-2013	815						
Anslutning, totalt	1 417						
Skillnad, hektar	-83						
% av målsättningen uppfylld	94						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Fånggröda

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	50	80	100	120	150	170	200
Anslutning, hektar 2000-2006	33						
Anslutning, hektar 2006-2013	9						
Anslutning, totalt	42						
Skillnad, hektar	-8						
% av målsättningen uppfylld	84						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Minskad gödning

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	1 000	1 200	1 500	1 800	2 000	2 200	2 500
Anslutning, hektar	338						

Skillnad, hektar	-662						
% av målsättningen uppfylld	34						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Spridning av stallgödsel under växtperioden

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	1 500	1 800	2 100	2 500	2 800	3 000	3 200
Anslutning, hektar	397						
Skillnad, hektar	-1 103						
% av målsättningen uppfylld	26						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Flerårig extensiv vallodling

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	1 500	1 700	1 900	2 400	2 300	2 500	2 500
Anslutning, hektar 2000-2006	863						
Anslutning, hektar 2007-2013	708						
Anslutning, totalt	1 571						
Skillnad, hektar	71						
% av målsättningen uppfylld	105						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Precisering av kvävegödsling i grönsaksodling

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	50	80	120	150	170	200	210
Anslutning, hektar	25						
Skillnad, hektar	-25						
% av målsättningen uppfylld	50						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	50	70	100	120	120	120	120
Anslutning, hektar	16						
Skillnad, hektar	-34						
% av målsättningen uppfylld	32						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Användning av täckmaterial vid bekämpning av ogräs hos fleråriga trädgårdsväxter

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	100	100	100	100	100	100	100
Anslutning, hektar	164						
Skillnad, hektar	64						
% av målsättningen uppfylld	164						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	150	200	300	300	300	300	300
Anslutning, hektar	80						
Skillnad, hektar	-70						

% av målsättningen uppfylld	53						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Ekologisk produktion, åkermark

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	745	500	500	500	1700	1800	1900
Anslutning, hektar	555						
Skillnad, hektar	-190						
% av målsättningen uppfylld	74						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Prioriterade naturbeten

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	1 500	1 700	1 900	2 100	2 100	2 100	2 100
Anslutning, hektar 2000-2006	1 013						
Anslutning, hektar 2007-2013	155						
Anslutning, totalt	1 168						
Skillnad, hektar	-332						
% av målsättningen uppfylld	78						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Riktade insatser på naturbeten

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	0	500	800	1000	1000	1000	1000
Anslutning, hektar	0						
Skillnad, hektar							
% av målsättningen uppfylld							
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Hävd av löväng

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	15	18	22	25	28	30	35
Anslutning, hektar 2000-2006	20						
Anslutning, hektar 2007-2013	5						
Anslutning, totalt	25						
Skillnad, hektar	10						
% av målsättningen uppfylld	167						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Skyddszoner

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, hektar	10	20	30	35	40	40	40
Anslutning, hektar	0						
Skillnad, hektar	-10						
% av målsättningen uppfylld	0						
Förändring jämfört med föregående år, hektar							

Bevarande av ursprungsraser

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning, djurenheter	100	110	120	130	140	150	160
Anslutning, djurenheter 2000-2006	53						

Anslutning, djurenheter 2007-2013	79						
Anslutning, totalt	132						
Skillnad, djurenheter	32						
% av målsättningen uppfylld	132						
Förändring jämfört med föregående år, de							

Tabell 2. Antal lantbrukare i förhållande till målsättningen, programperioden 2007-2013

Kompensationsbidrag, åkermark och naturbeten

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	580	580	580	580	580	580	580
Anslutning	532						
Skillnad	-48						
% av målsättningen uppfylld	92						
Förändring jämfört med föregående år,							

Miljöstödets basstöd, obligatoriska åtgärder, nya programperiodens avtal

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	329	351	372	436	570	570	570
Anslutning	271						
Skillnad	-58						
% av målsättningen uppfylld	82						
Förändring jämfört med föregående år,							

Reducerad höstbearbetning

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning,	150	160	170	180	190	200	210
Anslutning, 2000-2006	64						
Anslutning, 2007-2013	78						
Anslutning, totalt	142						
Skillnad,	-8						
% av målsättningen uppfylld	95						
Förändring jämfört med föregående år,							

Fånggröda

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning,	10	15	20	25	30	40	40
Anslutning, 2000-2006	7						
Anslutning, 2006-2013	4						
Anslutning, totalt	11						
Skillnad,	1						
% av målsättningen uppfylld	110						
Förändring jämfört med föregående år							

Minskad gödning

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	40	45	50	55	60	60	60
Anslutning	23						
Skillnad	-17						
% av målsättningen uppfylld	58						
Förändring jämfört med föregående år							

Spridning av stallgödsel under växtperioden

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	100	120	130	140	180	200	220
Anslutning	15						
Skillnad	-85						
% av målsättningen uppfylld	15						
Förändring jämfört med föregående år							

Flerårig extensiv vallodling

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	200	210	220	230	240	250	250
Anslutning 2000-2006	78						
Anslutning 2007-2013	55						
Anslutning, totalt	133						
Skillnad	-67						
% av målsättningen uppfylld	67						
Förändring jämfört med föregående år							

Precisering av kvävegödsling i grönsaksodling

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	80	90	100	110	120	120	120
Anslutning	11						
Skillnad	-69						
% av målsättningen uppfylld	13,75						
Förändring jämfört med föregående år							

Mekanisk ogräsbekämpning i potatisodling

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	10	13	15	15	15	15	15
Anslutning	2						
Skillnad	-8						
% av målsättningen uppfylld	20						
Förändring jämfört med föregående år							

Användning av täckmaterial vid bekämpning av ogräs hos fleråriga trädgårdsväxter

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	20	20	20	20	20	20	20
Anslutning	35						
Skillnad	15						
% av målsättningen uppfylld	175						
Förändring jämfört med föregående år							

Minskad användning av växtskyddsmedel mot skadeinsekter

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	ingen målsättning fastställd i programmet						
Anslutning							
Skillnad							
% av målsättningen uppfylld							
Förändring jämfört med föregående år							

Ekologisk produktion, nya programperiodens avtal

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	30	30	30	30	80	90	100
Anslutning	28						
Skillnad	-2						
% av målsättningen uppfylld	93						
Förändring jämfört med föregående år							

Prioriterade naturbeten

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	130	150	180	200	200	200	200
Anslutning, 2000-2006	104						
Anslutning, 2007-2013	21						
Anslutning, totalt	125						
Skillnad, hektar	-5						
% av målsättningen uppfylld	96						
Förändring jämfört med föregående år							

Riktade insatser på naturbeten

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	0	40	60	80	80	80	80
Anslutning	0						
Skillnad							
% av målsättningen uppfylld							
Förändring jämfört med föregående år							

Hävd av löväng

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	5	7	9	11	15	15	15
Anslutning 2000-2006	5						
Anslutning, 2007-2013	1						
Anslutning, totalt	6						
Skillnad,	1						
% av målsättningen uppfylld	120						
Förändring jämfört med föregående år							

Skyddszoner

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	5	10	15	20	25	25	25
Anslutning	0						
Skillnad	-5						
% av målsättningen uppfylld	0						
Förändring jämfört med föregående år							

Bevarande av ursprungsraser

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Målsättning	20	22	25	25	25	25	25
Anslutning 2000-2006	15						
Anslutning 2007-2013	7						
Anslutning, totalt	22						
Skillnad	2						

% av målsättningen uppfylld	110						
Förändring jämfört med föregående år							